

รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปริหานิยธรรม 7
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาลพบุรี

Model for participatory Academic Administration based on the 7 Principles of
Aparihaniyadhamma for Secondary Schools under The Secondary Education
Service Area Office Lopburi

¹อัจฉระพรรณ ทองสันต์, ²สมศักดิ์ บุญปู และ ³พระมหาญาณวัณณ์ บุคตาวัณษ์

¹Artcharapan Thongsan, ²Somsak Boonpoo, and ³Phramaha Yannawat Buddawong

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

^{2, 3}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{2, 3}Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: ¹mynameis_ple@hotmail.com, ²boonpoo999@hotmail.com, ³yannawat.bud@mcu.ac.th

Received March 5, 2026; Revised March 14, 2026; Accepted April 5, 2026

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 และทดลองใช้และประเมินรูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ ดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินรูปแบบ 4 ด้าน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มี 6 องค์ประกอบ 2. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด 3. การประเมินรูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม; หลักการบริหารนิยธรรม 7; โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This article aimed to develop a model for participatory academic administration based on the Buddhist principle of Aparihaniyadhamma 7 and implement and trial the developed management model and evaluate the implemented model. This mixed-methods research design is conducted in four phases. Data were analyzed using statistics: mean and standard deviation. The research results showed that: 1. Developing a participatory academic administration model based on the 7 principles of Aparihaniyadhamma of secondary schools under the Secondary Education Service Area Office Lopburi has 6 components. 2. The trial of the model of the participatory academic administration model according to the 7 principles of the Aparihaniyadhamma of secondary schools under the Secondary Education Service Area Office Lopburi found that overall, it was at the highest level of satisfaction. 3. The evaluation of the participatory academic administration model according to the 7 principles of the Aparihaniyadhamma of secondary schools under the Secondary Education Service Area Office Lopburi found that overall, it was at the highest level.

Keywords: Model for participatory Academic Administration; The 7 Principles of Aparihaniyadhamma; Secondary Schools

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาด้านต่างๆ ของประเทศในระยะยาว โดยมีเป้าหมายที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2562) แผนพัฒนาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 มีแนวคิดการจัดการศึกษาตามหลักการจัดการศึกษา หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้กับประชาชนทุกคนเป็นพันธกิจที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสังคมทุกภาคส่วน เพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานหลักของการบริหารสถานศึกษา มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานทางวิชาการ การที่ผู้บริหารได้ตระหนักและรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นก็จะสามารถแก้ไขและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนต่อไป (ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์, 2553)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกาศ ณ วันที่ 28 มกราคม 2564 ปัจจุบันภายในที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ ด้านโครงสร้างและนโยบายองค์กร มีโครงสร้างการบริหารจัดการ การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพจังหวัด สหวิทยาเขต และศูนย์พัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้) ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านการบริหารจัดการ ผู้เรียนมีความสามารถ ทางด้านวิชาการและมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ปัจจุบันภายในที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ ผู้เรียนบางส่วนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ขาดความกระตือรือร้น การแสวงหาความรู้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ สถานศึกษาขาดแคลนครูวิชาเอกในสาขาวิชาหลักส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ครูบางส่วนไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการ เรียนรู้และยังขาดทักษะในการเรียนรู้ และปัจจุบันนอกเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยเฉพาะด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยีและด้านเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามแม้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จะมีอุปสรรคนอกแต่มีจุดแข็ง จากภายในหลาย ๆ อย่าง ส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ต้องพัฒนา สมรรถนะภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้ง สร้างโอกาสในการดำเนินงานให้เจริญเติบโตต่อไปเมื่อมีโอกาส ภายนอกขององค์กรมีอุปสรรค แต่ภายในองค์กรมีความเข้มแข็ง มีความพร้อม หากรอให้ปัจจัยภายนอกเป็นโอกาสเพื่อการพัฒนา องค์กรหรือพลักวิฤติให้เป็นโอกาสก็จะสามารถพัฒนาองค์กรนำไปสู่สภาพที่เอื้อและแข็ง (Stars) ได้ ทั้งนี้ เพื่อการขับเคลื่อนองค์กรสู่ค่านิยมองค์กร One Team Lopburi To Quality Organization (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี, 2567)

หลักธรรมอภิธานิยธรรม 7 เป็นหลักธรรมเพื่อการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ 7 ประการ ซึ่งอภิธานิยธรรม แปลว่า ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญ ฝ่ายเดียว หมายถึง ธรรมที่ทำให้ไม่เลื่อม เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม นำความสุขเจริญมาสู่ หมู่คณะและการเคารพนับถือซึ่งกันและกัน สรุปคือ เป็นหลักธรรมที่สอนให้เรารู้จักหลักการทำงานเป็น ทีมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้าง ชุมชน องค์กรหรือสถาบัน ประกอบด้วย 7 ประการ ดังนี้ 1) หมั่น ประชุมกันเนืองนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกัน ทำกิจทั้งหลาย 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) ถือปฏิบัติมั่นตามวัชชีธรรม (หลักการ) ตามที่วางไว้เดิม 4) ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งควรรับฟัง 5) บรรดากุล สตรี กุลกุมารทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหงหรือดูคร่ำขึ้นใจ 6) เคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดจนอนุสาวรีย์ต่าง ๆ) ของวัชชี (ประจำชาติ) ทั้งหลาย ทั้งภายในและ ภายนอกไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป และ 7) จัดให้มีความอารักขา คุ่มครอง ป้องกัน อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (ในที่นี้กินความกว้าง หมายถึง บรรพชิต

ผู้ดำรงธรรมเป็นหลักใจของประชาชนทั่วไป) ตั้งใจว่า ขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังมิได้มาพึงมาสู่แว่นแคว้น ที่มาแล้วพึงอยู่ในแว่นแคว้นโดยผาสุก (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ป. อ.ปยุตตโต, 2546)

บทความนี้นำเสนอการขับเคลื่อนงานบริหารสถานศึกษาด้วยรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 เพราะนับว่าเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจ การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมพัฒนาและขับเคลื่อนสถานศึกษาด้วยความมุ่งมั่นเต็มใจ เต็มศักยภาพ มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนไปสู่ค่านิยมองค์กรได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) และผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาให้อยู่ในระดับดีเลิศขึ้นไปในทุกตัวบ่งชี้ และเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ตรงตามมาตรฐานและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพให้กับผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
2. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่เป็นหัวใจของโรงเรียนและมีหลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการใช้กำกับการจัดระบบการทำงานของโรงเรียนและใช้กำกับกระบวนการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียน คือ ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพให้ได้คนที่ดีเป็นคนที่สมบูรณ์ งานวิชาการ จึงได้กลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน ครอบคลุมโรงเรียนทั้งระบบ ดังนั้นโรงเรียนใดที่งานวิชาการก้าวหน้า โรงเรียนนั้นมักจะมีชื่อเสียงเป็นที่นิยมเป็นที่ยอมรับกันโรงเรียนใดงานวิชาการล้าหลัง อ่อนด้อย โรงเรียนนั้นจะไม่เป็นที่นิยม ขาดศรัทธาหรือความศรัทธามักจะเสื่อมถอยไม่เป็นที่ยอมรับ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540) เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอนเพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมาย

ของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2545) ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า งานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นงานที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถเป็นคนที่มีความรู้ในสังคม จึงนับว่าเป็นหัวใจของสถานศึกษามาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา จะวัดได้จากความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการที่สนองความต้องการของผู้เรียน ด้วยความร่วมมือของชุมชนและท้องถิ่น ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

หลักการบริหารนิยธรรม 7

หลักการบริหารนิยธรรม 7 เป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม 7 ประการ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นหลักธรรมธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกันของบุคคลในองค์กรเพื่อการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข อปฺริหานิยธรรมเป็นหลักธรรมทำให้เกิดความเจริญ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ป. อ. ปยุตฺโต, 2565) ไม่มีความเสื่อมทั้งส่วนตนและส่วนรวม เน้นให้คนในองค์กรมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความสามัคคีและความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง แก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างสันติสุขในชุมชนได้อย่างยั่งยืน (เขมานันท์ ขบวนฉลาด, 2564) การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นแนวทางที่บรรพบุรุษได้นำมาปฏิบัติ (Damnoen & Somruay Pindon, 2025) คือ ทั้งในด้านของความเป็นอยู่ สุขภาพกาย สภาวะทางสังคมสุขภาพจิตใจของสังคม วิถีชีวิตของสังคม (Klomkul et al., 2025) ทำให้สังคมมีสภาวะทางสังคมที่ดีส่งผลต่อการทำงาน และการดำรงชีพ ตลอดจนมีสุขภาพทางกาย และจิตที่สมบูรณ์ (พระนิธิชัย สุขสำราญ และ ธาณี สุวรรณประทีป, 2568)

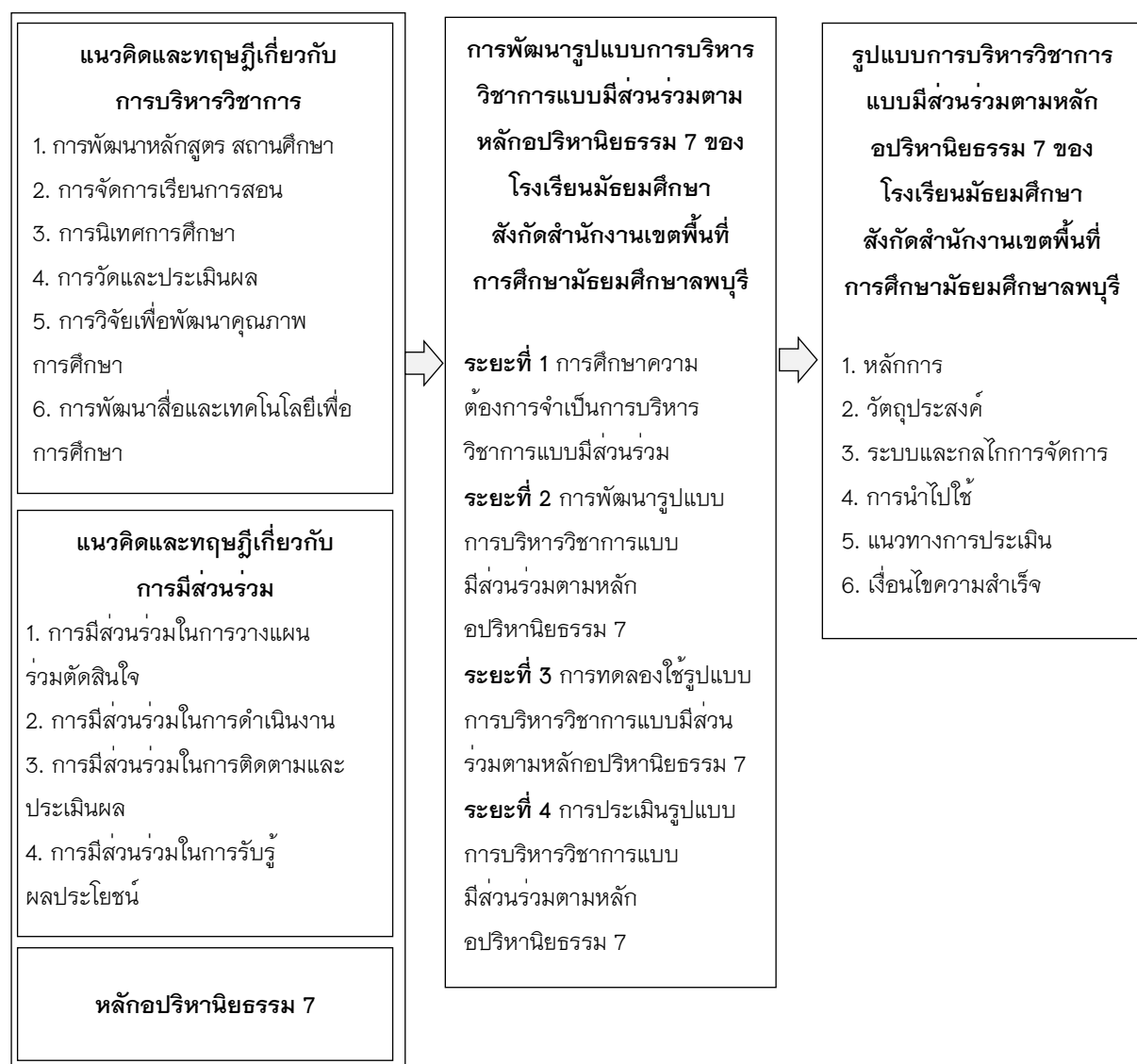
แม้ว่าการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมจะเป็นแนวทางที่พึงประสงค์ แต่ในทางปฏิบัติอาจเผชิญความท้าทายด้านความขัดแย้งและความไร้ทิศทาง ผู้วิจัย จึงนำหลักการบริหารนิยธรรม 7 ซึ่งเป็นพุทธปรัชญาว่าด้วยการบริหารองค์กรสู่ความเจริญ มาบูรณาการเป็นกรอบเพื่อเปลี่ยนการมีส่วนร่วมให้เป็นพลังขับเคลื่อนที่เป็นระบบ โดยหลักธรรมแต่ละข้อทำหน้าที่สร้างบรรยากาศที่เกื้อกูล ส่งเสริมความสามัคคี สร้างความไว้วางใจ และความปลอดภัยเชิงจิตวิทยา ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เกิดกระบวนการระดมปัญญาและการตัดสินใจร่วมกันที่มีคุณภาพ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เข้มแข็งและยั่งยืน

จากการทบทวนวรรณกรรม สรุปได้ว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบการบริหารในมิติที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม ดังนั้น การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลัก

อปปรานิชธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร” เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงศาสตร์การบริหารสมัยใหม่เข้ากับพุทธปรัชญาในการบริหาร ซึ่งจะได้รูปแบบที่เป็นรูปธรรม ผ่านกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับงานวิชาการให้เข้มแข็งและยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปปรานิชธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร” ผู้วิจัย ได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 25 โรงเรียน ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนแบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปปรินิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปปรินิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปปรินิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนผังแสดงขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

สรุประยะการวิจัย ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระยะการวิจัย

ระยะการวิจัย	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์
ระยะที่ 1				
การศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี	แบบสอบถามความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	การวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น	ความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
จำนวน	303 คน	มัธยมศึกษาลพบุรี		

ระยะการวิจัย	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์
ระยะที่ 2	ขั้นตอนที่ 1	แบบสัมภาษณ์	การวิเคราะห์เนื้อหา	แนวทางการพัฒนา
การพัฒนารูปแบบ	การสัมภาษณ์ผู้ให้	กึ่งโครงสร้าง		รูปแบบการบริหาร
การบริหารวิชาการ	ข้อมูลสำคัญ จำนวน			วิชาการแบบมีส่วนร่วม
แบบมีส่วนร่วมตาม	17 รูป/คน โดยการ			ตามหลักการบริหารนิยธรรม
หลักการบริหารนิยธรรม	เลือกแบบเจาะจง			7 ของโรงเรียน
7 ของโรงเรียน	(Purposive Selection)			มัธยมศึกษา สังกัด
มัธยมศึกษา สังกัด				สำนักงานเขตพื้นที่
สำนักงานเขตพื้นที่				การศึกษามัธยมศึกษา
การศึกษามัธยมศึกษา				ลพบุรี
ลพบุรี				
	ขั้นตอนที่ 2	แบบสนทนากลุ่ม	การวิเคราะห์เนื้อหา	รูปแบบการบริหาร
	การสนทนากลุ่ม			วิชาการแบบมีส่วนร่วม
	ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน			ตามหลักการบริหารนิยธรรม
	9 รูป/คน โดยการ			7 ของโรงเรียน
	เลือกแบบเจาะจง			มัธยมศึกษา สังกัด
	(Purposive Selection)			สำนักงานเขตพื้นที่
				การศึกษามัธยมศึกษา
				ลพบุรี
ระยะที่ 3				
การทดลองใช้รูปแบบ	การทดลองใช้	1. รูปแบบการบริหาร	การวิเคราะห์	ผลการทดลองใช้รูปแบบ
การบริหารวิชาการ	สถานศึกษา จำนวน	วิชาการแบบมีส่วนร่วม	หาค่าความถี่	การบริหารวิชาการแบบ
แบบมีส่วนร่วมตาม	4 โรงเรียน โดยการ	ร่วมตามหลัก	ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย	มีส่วนร่วมตามหลัก
หลักการบริหารนิยธรรม	เลือกแบบเจาะจง	การบริหารนิยธรรม 7	และค่าส่วนเบี่ยงเบน	การบริหารนิยธรรม 7 ของ
7 ของโรงเรียน	ตามขนาดโรงเรียน	ของโรงเรียน	มาตรฐาน	โรงเรียนมัธยมศึกษา
มัธยมศึกษา สังกัด	ได้แก่ โรงเรียนขนาด	มัธยมศึกษา สังกัด		สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
สำนักงานเขตพื้นที่	ใหญ่พิเศษ โรงเรียน	สำนักงานเขตพื้นที่		การศึกษามัธยมศึกษา
การศึกษามัธยมศึกษา	ขนาดใหญ่ โรงเรียน	การศึกษามัธยมศึกษา		ลพบุรี
ลพบุรี	ขนาดกลาง และ	ลพบุรี 2. คู่มือการใช้		
	โรงเรียนขนาดเล็ก	รูปแบบฯ 3. แบบ		
		ประเมินความพึงพอใจ		
		ที่มีต่อรูปแบบฯ		

ระยะการวิจัย	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์
ระยะที่ 4				
การประเมินรูปแบบ	ผู้บริหารสถานศึกษา	แบบประเมินรูปแบบ 4	การวิเคราะห์	ผลการประเมินรูปแบบ
การบริหารวิชาการ	สังกัดสำนักงานเขต	ด้าน คือ ความถูกต้อง	หาค่าความถี่	การบริหารวิชาการแบบ
แบบมีส่วนร่วมตาม	พื้นที่การศึกษา	ความเหมาะสม	ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย	มีส่วนร่วมตามหลัก
หลักการบริหารนิยธรรม	มัธยมศึกษาลพบุรี	ความเป็นไปได้และ	และค่าส่วนเบี่ยงเบน	อปรินิยธรรม 7 ของ
7 ของโรงเรียน	จำนวน 24 คน	ความเป็นประโยชน์	มาตรฐาน	โรงเรียนมัธยมศึกษา
มัธยมศึกษา สังกัด	โดยการเลือกแบบ			สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
สำนักงานเขตพื้นที่	เจาะจง (Purposive			การศึกษามัธยมศึกษา
การศึกษามัธยมศึกษา	Sampling)			ลพบุรี
ลพบุรี				

ผลการวิจัย

ความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการความจำเป็นของการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยระบุความต้องการความจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกขั้นตอน $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.11 – 0.20 โดยภาพรวมค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ในที่นี้คือ 0.16 และพบว่า ความต้องการความจำเป็นอันดับ 1 คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เรื่อง การส่งเสริมการนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน อันดับ 2 คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง หลักสูตรสถานศึกษามีความหลากหลาย ยืดหยุ่น มีความเหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้เรียน อันดับ 3 คือ การจัดการเรียนการสอน เรื่อง การสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล อันดับ 4 คือ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เรื่อง สนับสนุนให้ครูมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันดับ 5 คือ การวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน เรื่อง การส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายและได้มาตรฐาน และอันดับ 6 คือ การนิเทศการศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบและเครื่องมือการนิเทศการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนี $PNI_{modified}$ ของสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการ
จำเป็นการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวม
($n=303$)

ความต้องการจำเป็น การบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวม	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่ควรจะเป็น			$PNI_{modified}$	อันดับที่ $PNI_{modified}$
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.05	0.83	มาก	4.75	0.47	มากที่สุด	0.17	2
2. การจัดการเรียนการสอน	4.09	0.85	มาก	4.73	0.48	มากที่สุด	0.16	3
3. การนิเทศการศึกษา	4.29	0.76	มาก	4.77	0.41	มากที่สุด	0.11	6
4. การวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	4.16	0.82	มาก	4.74	0.47	มากที่สุด	0.14	5
5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.82	0.91	มาก	4.59	0.60	มากที่สุด	0.20	1
6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.14	0.83	มาก	4.76	0.46	มากที่สุด	0.15	4
รวม	4.09	0.83	มาก	4.72	0.48	มากที่สุด	0.16	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพที่เป็นจริงของการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.76) การวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.82) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.83) การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.85) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.83) และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.91) ตามลำดับ

สภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.41) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.46) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.47) การวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.47) การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.48) และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

เมื่อเรียงลำดับตามความสำคัญของความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยระบุความต้องการความจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อน พบว่า

กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกขั้นตอน $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.11 – 0.20 โดยภาพรวมค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ในที่นี้ คือ 0.16 และพบว่า ความต้องการความจำเป็นอันดับ 1 คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.20$) อันดับ 2 คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.17$) อันดับ 3 คือ การจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.16$) อันดับ 4 คือ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.15$) อันดับ 5 คือ การวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($PNI_{modified} = 0.14$) และอันดับ 6 คือ การนิเทศการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.11$)

ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี พบว่า รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไกการจัดการ 4) วิธีการดำเนินงาน 5) แนวทางการประเมิน และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการ การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 มุ่งเน้นการผสมผสานแนวคิดของการบริหารวิชาการที่ครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ตอบสนองต่อบริบทของชุมชนและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน เข้ากับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นำไปสู่การตัดสินใจที่รอบด้านและได้รับการยอมรับ โดยอาศัยการยึดมั่นในหลักการบริหารนิยธรรม 7 เพื่อสร้างระบบการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ สร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีม ลดความขัดแย้ง สร้างความยั่งยืนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระยะยาว สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความท้าทายทางการศึกษาในบริบทของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ เป็นการส่งเสริมการบริหารวิชาการที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนการบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรม 7 ในการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมสู่ การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม สามารถนำไปเป็นแนวทางให้โรงเรียนมัธยมศึกษาและหน่วยงานอื่น นำรูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ไปประยุกต์ใช้ตามบริบทได้

องค์ประกอบที่ 3 ระบบและกลไกการจัดการ รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ได้พัฒนาขึ้นโดยอาศัยระบบและกลไกที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

3.1 ระบบ เป็นกรอบการดำเนินงาน โครงสร้างหรือแผนงาน ที่มีความสัมพันธ์กัน และทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ 1) ระบบการขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย เพื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการวิจัยเป็นนโยบายสถานศึกษา ครูใช้วิจัยพัฒนาผู้เรียนต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายความร่วมมือตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 เพื่อเผยแพร่นวัตกรรม 2) ระบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาบนฐานบริบท ทบทุนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้มีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง 3) ระบบการออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก จัดทำแผนและกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการหลักการบริหารนิยธรรม 7 เพื่อตอบสนองความต้องการและความถนัดของผู้เรียน 4) ระบบการพัฒนาและใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การศึกษาให้ทันสมัย ถูกต้อง หลากหลาย น่าสนใจ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ 5) ระบบการประเมินผลการเรียนรู้และเทียบโอนหน่วยกิต กำหนดกระบวนการ เกณฑ์ และเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ได้มาตรฐาน เน้นการประเมินตามสภาพจริง สามารถเทียบโอนผลการเรียนได้ และ 6) ระบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา ติดตาม ให้คำแนะนำ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

3.2 กลไก เป็นวิธีการหรือเครื่องมือที่ทำให้กระบวนการต่างๆ ในระบบสามารถขับเคลื่อน และทำงานได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ 1) กลไกการมีส่วนร่วมเชิงนโยบายและการกำหนดทิศทาง ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ ตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีประสิทธิภาพและตอบสนอง ต่อความต้องการของทุกฝ่าย 2) กลไกการมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณภาพ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนร่วมลงมือปฏิบัติตามแผนงาน โดยยึดหลักการบริหารนิยธรรม 7 เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุ เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ตั้งไว้ 3) กลไกการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา ต่อยอด ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนร่วมสะท้อนผลการดำเนินงาน ปัญหา และความสำเร็จ ตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 โดยนำข้อมูลย้อนกลับและข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ 4) กลไกการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผลลัพธ์และสร้างการยอมรับ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน รับทราบผลลัพธ์จากการทำงานร่วมกันตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ผ่านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและแรงจูงใจในการพัฒนาร่วมกันต่อไป

3.3 การสนับสนุน เป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างหรือส่งเสริมให้ระบบและกลไกสามารถทำงาน ได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ เข้าใจหลักการมีส่วนร่วมและหลักการบริหารนิยธรรม 7 สามารถสื่อสารและ ขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมาย 2) การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน การจัดสรร ทรัพยากร (คน เงิน ของ) อย่างคุ้มค่า มีแผนการดำเนินงานที่ยืดหยุ่น และมีระบบติดตามเพื่อให้เกิดผล

ผลลัพธ์ทางวิชาการที่วัดผลได้ 3) เครือข่ายความร่วมมือ สร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม และสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายตามหลักอปริหานิยธรรม 7 เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง และ 4) การสนับสนุนเชิงนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด กำหนดแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบาย โดยมีหน่วยงานต้นสังกัด (สพม.ลพบุรี) ให้การสนับสนุน นิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 4 วิธีการดำเนินงาน

วิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย หลักการดำเนินงาน และพุทธวิธีการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ มุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ดังนี้

4.1 หลักการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) การบริหารวิชาการ 2) หลักการมีส่วนร่วม และ 3) หลักอปริหานิยธรรม 7

4.2 พุทธวิธีการดำเนินงาน เป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 มาใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีเป้าหมาย และมุ่งเน้นความยั่งยืน จำนวน 6 โครงการ ครอบคลุมขอบข่ายการบริหารวิชาการ 6 ด้าน ดังนี้

โครงการ 1 พุทธวิธีการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เรื่อง “การส่งเสริมการนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน” เพื่อบูรณาการหลักอปริหานิยธรรม 7 โดยเน้นให้ผู้บริหาร ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีบทบาทร่วมในการส่งเสริมการนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับบริบทและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่ยั่งยืน

โครงการ 2 พุทธวิธีการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง “หลักสูตรสถานศึกษามีความหลากหลาย ยืดหยุ่น มีความเหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้เรียน” เพื่อบูรณาการหลักอปริหานิยธรรม 7 โดยเน้นให้ผู้บริหาร ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีบทบาทร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการตัดสินใจร่วมกันในการกำหนดจุดหมายของหลักสูตร การสร้างและพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการบริหารหลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร การประเมิน ตรวจสอบและติดตามผลการใช้หลักสูตร และการประชาสัมพันธ์หลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความหลากหลาย ยืดหยุ่น เหมาะสม สอดคล้องกับบริบท ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และเป้าหมายทางการศึกษาของสถานศึกษา

โครงการ 3 พุทธวิธีการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ด้านการจัดการเรียนการสอน เรื่อง “การสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล” เพื่อบูรณาการหลักอปริหานิยธรรม 7 โดยเน้นให้

ผู้บริหาร ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีบทบาทร่วมอย่างสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล เพื่อสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนอย่างรอบด้าน และนำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียนอย่างยั่งยืน

โครงการ 4 พุทธวิธีการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เรื่อง “การจัดให้มีสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาทันสมัย สนับสนุนให้ครูมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น” เพื่อบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรม 7 โดยเน้นให้ผู้บริหาร ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีบทบาทร่วมในกระบวนการพัฒนา ปรับปรุง และประยุกต์ใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย เพื่อให้การพัฒนาสอดคล้องกับความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

โครงการ 5 พุทธวิธีการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ด้านการวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน เรื่อง “การส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายและได้มาตรฐาน” เพื่อบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรม 7 โดยเน้นให้ผู้บริหาร ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีบทบาทร่วมในการกำหนดกระบวนการ เกณฑ์ และเครื่องมือ ที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้การวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน มีความหลากหลาย เหมาะสมกับบริบท ลักษณะผู้เรียนและได้มาตรฐาน

โครงการ 6 พุทธวิธีการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ด้านการนิเทศการศึกษา เรื่อง “การพัฒนารูปแบบและเครื่องมือการนิเทศการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม” เพื่อบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรม 7 โดยเน้นให้ผู้บริหาร ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีบทบาทร่วมในการนิเทศให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะ ส่งเสริม และพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง

องค์ประกอบที่ 5 แนวทางการประเมิน ประกอบด้วย 1) เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ (1) การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา (2) การประเมินผลกระทบต่อนักเรียนและสถานศึกษา 2) วิธีการประเมิน ได้แก่ (1) การประเมินโดยผู้บริหาร ครูและบุคลากร เพื่อสะท้อนความเป็นจริงในการนำรูปแบบไปใช้ (2) การประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อตรวจสอบผลลัพธ์จากการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ และ 3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบมีโครงสร้างแบบสังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วมแบบประเมินความพึงพอใจ และการวิเคราะห์เอกสาร จากรายงานโครงการและบันทึกการประชุมที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) การวางแผนร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม สร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม ให้ทุกฝ่ายร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย เพื่อให้ได้แผนพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบท 2) การดำเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารกระจายอำนาจและไว้วางใจบุคลากร ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เพื่อให้การดำเนินงานราบรื่นและบรรลุผล 3) การติดตามและประเมินผลร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีระบบติดตามประเมินผลที่ชัดเจน ให้ทุกฝ่ายร่วมวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อวินิจฉัยจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา 4) การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำผลการประเมินมาใช้เป็นฐานในการตัดสินใจให้ทุกฝ่ายร่วมพิจารณาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี พบว่า รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความเป็นประโยชน์ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินรูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลัก
 อปทานิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวม (N = 24)

รายการ	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
องค์ประกอบที่ 1 หลักการ	4.77	0.43	มากที่สุด	4.73	0.45	มากที่สุด	4.70	0.47	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์	4.62	0.56	มากที่สุด	4.61	0.58	มากที่สุด	4.59	0.58	มากที่สุด	4.66	0.51	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 3 ระบบและกลไก การจัดการ	4.54	0.52	มากที่สุด	4.54	0.53	มากที่สุด	4.53	0.55	มากที่สุด	4.58	0.50	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 4 วิธีการดำเนินงาน	4.76	0.46	มากที่สุด	4.73	0.50	มากที่สุด	4.70	0.52	มากที่สุด	4.80	0.42	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 5 แนวทางการประเมิน	4.70	0.51	มากที่สุด	4.67	0.53	มากที่สุด	4.64	0.57	มากที่สุด	4.73	0.47	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขความสำเร็จ	4.67	0.51	มากที่สุด	4.63	0.57	มากที่สุด	4.65	0.55	มากที่สุด	4.70	0.50	มากที่สุด
รวม	4.67	0.50	มากที่สุด	4.65	0.53	มากที่สุด	4.64	0.54	มากที่สุด	4.71	0.47	มากที่สุด
ภาพรวม	$\mu = 4.67, \sigma = 0.51$ แปลผล มากที่สุด											

จากตารางที่ 4.13 การประเมินรูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลัก
 อปทานิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.67, \sigma = 0.51$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความเป็น
 ประโยชน์ ($\mu = 4.71, \sigma = 0.47$) ความถูกต้อง ($\mu = 4.67, \sigma = 0.50$) ความเหมาะสม
 ($\mu = 4.65, \sigma = 0.53$) และความเป็นไปได้ ($\mu = 4.64, \sigma = 0.54$) ตามลำดับ

ผู้วิจัย ได้สรุปรูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปทานิยธรรม 7 ของ
 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี (ฉบับสมบูรณ์) มี 6
 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไกการจัดการ 4) วิธีการดำเนินงาน
 5) แนวทางการประเมิน และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอุปทานิยธรรม ๗ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

องค์ประกอบที่ ๑ หลักการ

การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้ได้รับการยอมรับและเกิดประโยชน์สูงสุดของส่วนรวม โดยบูรณาการหลักอุปทานิยธรรม ๗ ในการสร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมความเข้าใจอันดี ลดความขัดแย้ง ขับเคลื่อนระบบการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง สามารถตอบสนองต่อความต้องการ ความท้าทายทางการศึกษาในบริบทของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม และสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะยาว

องค์ประกอบที่ ๒ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมการบริหารวิชาการที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน
๒. เพื่อส่งเสริมการบูรณาการหลักอุปทานิยธรรม ๗ ในการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมสู่การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม
๓. เพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนมัธยมศึกษาและหน่วยงานอื่น นำรูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอุปทานิยธรรม ๗ ไปประยุกต์ใช้ตามบริบท

องค์ประกอบที่ ๓ ระบบและกลไกการจัดการ

๑. ระบบ

๒. กลไก

๓. การสนับสนุน

องค์ประกอบที่ ๔ วิธีดำเนินการดำเนินงาน



องค์ประกอบที่ ๕ แนวทางการประเมิน

๑. เกณฑ์การประเมิน
 - การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา
 - การประเมินผลกระทบต่อผู้เรียนและสถานศึกษา
๒. วิธีการประเมิน
 - ประเมินโดยผู้บริหาร ครูและบุคลากร
 - ประเมินผลการปฏิบัติงาน
๓. เครื่องมือในการประเมิน
 - แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก
 - แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
 - แบบประเมินความพึงพอใจ
 - แบบรายงานการพัฒนาหรือโครงการนำร่อง

องค์ประกอบที่ ๖ เชื้อไขความสำเร็จ

๑. การวางแผนร่วมกัน
อย่างมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน
๒. การดำเนินงานร่วมกัน
อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
๓. การติดตาม ตรวจสอบ
และประเมินผลร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ
๔. การร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
โดยอาศัยผลการประเมิน

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอุปทานิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไกการจัดการ 4) วิธีการดำเนินงาน 5) แนวทางการประเมิน และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัย พบประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การนิเทศการศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การประสานความร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน โดยเปลี่ยนจากการนิเทศเชิงตรวจสอบไปสู่การนิเทศเพื่อพัฒนาและการเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ทำให้กระบวนการสามารถตอบสนองต่อความต้องการของครูได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้ครูนำผลการนิเทศไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม เกิดการยอมรับและสร้างวัฒนธรรมการพัฒนาทางวิชาชีพที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของผลการวิจัยของนิภาพร พินิจมนตรี (2563) ที่พบว่า สภาพบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มีการพัฒนารูปแบบและเครื่องมือการนิเทศการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม และส่งเสริมการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบฯ ได้เปลี่ยนจากการบริหารแบบสั่งการ (Top-Down) ไปสู่การทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุกขั้นตอน คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบผ่านกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมออกแบบและตัดสินใจในการกิจทางวิชาการโดยตรงจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในเป้าหมายและผลลัพธ์ ทำให้เกิดการยอมรับและความมุ่งมั่นในการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จจริง นอกจากนี้ การบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรม 7 จะช่วยให้กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย โดยเน้นการเคารพซึ่งกันและกัน การแสดงความคิดเห็นได้อย่าง

ปลอดภัย และการสนับสนุนช่วยเหลือกัน ปัจจัยเหล่านี้ช่วยลดความขัดแย้ง สร้างความไว้วางใจ และทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรู้สึกว่าคุณค่าและได้รับการยอมรับ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิมล ว่องวานิช (2549) ที่ได้กล่าวว่า หลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบขึ้นในขั้นตอนแรกแล้ว จำเป็นที่จะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นถึงแม้จะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบของคนอื่น และผลวิจัยที่ผ่านมาแต่ก็เป็นเพียงรูปแบบสมมติฐาน จึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริงด้วย และสอดคล้องกับแนวคิดของ McMillan and Schumacher (2001) ที่ได้กล่าวถึง การประเมินรูปแบบที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้จริงและมีความคงเส้นคงวาแหล่งผู้ให้ข้อมูลก็ต้องมีความเชื่อถือได้ โดยให้ข้อมูลตามความเป็นจริง

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สรุปองค์ความรู้การวิจัยเป็น “APA” คือ A = Academic Administration (การบริหารวิชาการ) P = Participation (การมีส่วนร่วม) และ A = APARIHANIYADHAMMA 7 (หลักการบริหารนิยธรรม 7) แสดงดังภาพที่ 3



ภาพที่ 3 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “APA”

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี” คือ “APA” อธิบายได้ ดังนี้

A = Academic Administration (การบริหารวิชาการ) คือ กระบวนการบริหารจัดการเชิงบูรณาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ที่มุ่งผลลัพธ์สูงสุดเพื่อผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบหลัก 6 ด้านที่ทำงานเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ต้องมีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อบริบทเป็นฐานคิดหลัก นำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย พัฒนาการนิเทศการศึกษาที่เป็นกัลยาณมิตร และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการแก้ปัญหา การบูรณาการทั้ง 6 องค์ประกอบนี้อย่างเป็นระบบ จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และมีสมรรถนะเต็มตามศักยภาพ

P = Participation (การมีส่วนร่วม) การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิผล เป็นกระบวนการขับเคลื่อนองค์กรผ่านวงจรการทำงานที่เป็นระบบ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรสนับสนุน ผู้เรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน เข้ามามีบทบาทในการวางแผนและตัดสินใจ (ร่วมคิด) ซึ่งจะสร้างความชอบธรรม และวิสัยทัศน์ร่วมกัน นำไปสู่การการดำเนินงาน (ร่วมทำ) เป็นการระดมสรรพกำลังเพื่อแปรวิสัยทัศน์นั้นสู่การปฏิบัติจริง โดยระหว่างการทำงานจะเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมกันในการติดตามและประเมินผล เป็นกลไกสะท้อนกลับ (ร่วมตรวจสอบ) เพื่อควบคุมคุณภาพและสร้างการเรียนรู้ให้แก่สถานศึกษา และให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลประโยชน์ (ร่วมรับผิดชอบ) เพื่อเสริมสร้างความเป็นเจ้าของ และแรงจูงใจ ในการพัฒนาช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและผลลัพธ์ที่ยั่งยืนต่อไป

A = APARIHANİYADHAMMA 7 (หลักอปริหานิยธรรม 7) หลักอปริหานิยธรรม 7 หลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม เป็นหลักธรรมธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกันของบุคคลในองค์กร เมื่อนำมาบูรณาการกับการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม จะทำหน้าที่เป็นกรอบกำกับให้เป็นพลังขับเคลื่อนที่เป็นระบบ ประกอบด้วย หมั่นประชุมกันอยู่เป็นประจำ พร้อมเพรียง ร่วมมือ ร่วมใจ เคารพ กฎ ระเบียบและธรรมเนียมที่ดี เคารพนับถือต่อผู้อาวุโส ให้เกียรติ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน เคารพ รักษาคุณค่าและวัฒนธรรมอันดีงาม และปกป้อง ดูแล ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยหลักธรรมแต่ละข้อจะช่วยให้การทำงานเป็นระบบ เกิดความเข้มแข็งทางจิตใจ ทำให้การระดมปัญญาสร้างสรรค์และมีประสิทธิผล นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากความเป็นเจ้าของร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการวิจัย พบว่าความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจเชิงบริหารและการแก้ปัญหาด้านวิชาการอยู่บนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ ทำให้การพัฒนาคุณภาพในทุกมิติเป็นไปอย่างตรงจุด และเกิดประสิทธิผลสูงสุด

2. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกับพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำคู่มือการใช้รูปแบบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมในบริบทของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้การบริหารวิชาการในสถานศึกษาเกิดการผิวกำลังจากทุกภาคส่วนในการร่วมวางแผนพัฒนาหลักสูตร สนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ และรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ทางการศึกษาของผู้เรียนร่วมกัน สร้างระบบนิเวศทางการศึกษาที่เข้มแข็งและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 เป็นขั้นตอนในการต่อยอดจากการวิจัยที่ได้พัฒนารูปแบบขึ้นมาในครั้งนี้ ซึ่งจะเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ว่ารูปแบบสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการได้จริง สามารถใช้อ้างอิงเพื่อผลักดันเชิงนโยบายให้สถานศึกษาอื่นนำไปปรับใช้ได้

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรม 7 กับการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ดังนั้น ควรบูรณาการหลักธรรมที่ส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้เกิดผลสำเร็จ เช่น หลักอิทธิบาท 4 หลักพรหมวิหาร 4 และหลักสังคหวัตถุ 4

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เชมานันท์ ขบวนฉลาด. (2564). การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลประตูป อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 12(2), 133-142. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/gajasara/article/view/252765>

- นิภาพร พินิจมนตรี. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. *วารสารมหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 7(8), 190–203. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/246254>
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2545). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- พระนิติชัย สุขสำราญ และ ธาณี สุวรรณประทีป. (2568). การประยุกต์ใช้สถิติพื้นฐาน 4 เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 7(1), 13–20. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri/article/view/272511>
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2565). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 45). กรุงเทพฯ: สหธรรมมิก.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี. (2566). *การสังเคราะห์รายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565*. ลพบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี. (2567). *สารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2567*. ลพบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2549). *การประเมินอภิमान: วิธีวิทยาและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). *หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์.
- Banks, J. A., & McGee Banks, C. A. (2010). *Multicultural education: Issues and perspectives*. (7th ed.). New Jersey: John Wiley & Sons.
- Bush, T. (2006). The national college for school leadership: A successful English innovation?. *Phi Delta Kappan*, 87(7), 508–511. <https://doi.org/10.1177/003172170608700708>
- Damnoen, S., & Somruay Pindon, P. P. (2025). A synthesis of Buddhist principles based on King's philosophy towards sufficiency agricultural learning for community self-reliance. *Journal of Educational Management and Research Innovation*, 7(1), 1–12. Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri/article/view/275962>

Klomkul, L., Bhuddhisaro, P. R., Damnoen, S., Sritrakarn, T., & Wilairadtanakun, A. (2025).

Prototype areas development of Vanumrung innovation on ancient community surrounding Phanomrung mountain Buriram province. *Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology*, 46(2), 1045–1052. Retrieved from <https://www.propulsiontechjournal.com/index.php/journal/article/view/9458>

McMillan, J. H., & Schumacher, S. (2001). *Research in education: A conceptual introduction*. (5th ed.). New York: Longman.